



Janice Anderson Connolly

Mi smo debili

Moj prvi radni dan u školi bio je prekrasan. Biti učitelj je mačji kašalj, pomislila sam. A onda je došao i posljednji sat toga dana.

Hodajući prema učionici čula sam zvuk lomljave namještaja. Iza ugla sam ugledala jednog dječaka kako sjedi na drugome čvrsto ga držeći da ne može ustati.

«Slušaj ti debilu!» vikao je onaj s poda. «Baš me briga za tvoju sestru! Miči ruke s mene, čuješ me?» vikao je dječak.

Došla sam do njih i zamolila ih da prestanu. Iznenada je četrnaest pari očiju bilo prikovano uz mene. Zнала sam da nisam zvučala uvjerljivo. Buljeći u mene i ostale, dva su dječaka polako otišla do svojih mjesta. U tom je trenutku u učionicu provirio drugi učitelj i zurlao učenicima da sjednu, prestanu brbljati i učine sve što im kažem. Osjećala sam se beskrajno bespomoćno.

Pokušala sam održati nastavu koju sam pripremila, no bila sam suočena s morem lica mrkog pogleda. Nakon svršetka sata zaustavila sam dječaka koji je otpočeo tučnjavu. Zvao se Marko.

«Slušajte gospođo, ne gubite vaše vrijeme. Mi smo ionako debili», kazao je i napustio učionicu.

Zbunjeno sam sjela i zapitala se jesam li uopće trebala postati učiteljica. Je li jedino rješenje problema bio odlazak? Odlučila sam raditi još jednu godinu, a nakon vjenčanja idućeg ljeta, početi raditi nešto pametnije.

«Sredili su te, je li?» upitao je kolega koji je prije sata ušao u učionicu. Kimnula sam glavom.

«Ne brini se», kazao je. «Mnoge sam od njih ljetos podučavao. Ima ih samo četrnaest. Ionako neće dovršiti školovanje. Ne gubi vrijeme na tu djecu.»

«Kako to misliš?»

«Oni žive u onim barakama na poljani. Sve su to djeca seljaka, najamnika na poljima. U školu dolaze samo kad žele. Dječak na podu gnjavio je Markovu sestru za vrijeme branja graha. Morao sam ih ušutkivati za vrijeme ručka. Moraš ih samo nekako zaposliti i nastojati da budu tihi. Ukoliko ti budu stvarali bilo kakve probleme slobodno ih pošalji k meni.»

Spremajući se za polazak nisam mogla zaboraviti izraz Markova lica kada mi je rekao: «Mi smo debili.» Debili. Riječ je odzvanjala u mojoj glavi. Zнала sam da moram učiniti nešto drastično.

Idućeg sam dana zamolila kolege da više ne ulaze u moju učionicu. Morala sam sama pronaći način odgajanja i smirivanja ove djece. Ušla sam u učionicu i svakog pojedinog učenika pogledala u oči. Zatim sam na ploči napisala riječ ACINAJ.

«To je moje ime», kazala sam. «Možete li ga odgonetnuti?»

Odgovarali su da imam neko čudno ime i da ga nikada prije nisu čuli. Zatim sam na ploču napisala ime JANICA. Nekoliko ih je izgovorilo to ime na glas, a onda me blijedo pogledali.

«Točno, moje ime je Janica», kazala sam. Nekada sam patila od disleksije. Kad sam krenula u školu nisam niti svoje ime mogla napisati pravilno. Nisam mogla slovkati riječi, a brojevi su stvarali zbrku u mojoj glavi. Nazivali su me debilom. Tako je – ja sam bila debil. Još uvijek mi je neugodno kada čujem te riječi.»

«Pa kako ste onda postali učiteljica?» upitao je netko.

«Zato što mrzim označavanje ljudi i nisam glupa i volim učiti. Tako će se od danas ponašati i učenici u ovom razredu. Ukoliko vam se sviđa oznaka – debil, ne pripadate ovdje. Promijenite razred. U ovom razredu nema debila.»

«Želim vam kazati da neću biti blaga», nastavila sam. «Učit ćemo sve dok ne nadoknadite propušteno. Vi ćete završiti ovo školovanje i nadam se da ćete jednog dana upisati i fakultete. Ovo nije šala - već prisega. Nikada više ne želim čuti riječ debil u ovoj učionici. Je li vam to jasno?»

Činilo se da su se malo uspravili.

Marljivo smo učili i ubrzo uočili vidljive rezultate. Marko je bio posebno bistro dijete. Čula sam ga kad je na hodniku govorio nekom dječaku: «Ova knjiga je stvarno dobra. Mi ti ne čitamo neke dječje knjige.»

Mjeseci su prolazili, a napredak je bio očigledan. Onda je jednog dana Marko rekao: «Ali, ljudi još uvijek misle da smo glupi jer ne govorimo pravilno.» Bilo je to upravo ono što sam čekala. Sad smo mogli početi učiti i gramatiku zato što su to željeli.

Bilo mi je žao što se bližio kraj školske godine jer svi su željeli još mnogo toga naučiti. Svi moji učenici su znali da se udajem i selim u drugu državu. Bili su vidno uznemireni svaki put kada bih to spomenula. Bilo mi je drago što su me zavoljeli, ali što nije bilo u redu? Zar su bili ljuti što napuštam školu?

Posljednjeg dana škole na ulazu sam srela ravnateljicu. «Hoćete li, molim Vas, poći sa mnom?» upitao me. «Postoji jedan problem s Vašom učionicom.»

Šutke smo hodali hodnikom. «Što li je sad?» pitala sam se.

Bilo je to nešto nevjerojatno! U svakom su kutu učionice stajale posude s cvijećem. Na svakom je učeničkom stolu stajao buket, a moj je stol bio prekriven cvijećem. Kako su uspjeli to učiniti? Većina ih je bila toliko siromašna da ih je škola morala snabdijevati toplom odjećom i hranom.

Počela sam plakati, a i oni zajedno sa mnom.

Poslije sam doznala kako su to izveli. Marko, koji je vikendima radio u cvjećarnici, primijetio je da učenici svojih ostalih razreda naručuju cvijeće. Reкао je to svima u razredu. Suviše ponosan da bi ikada više dopustio da ga netko naziva siromašnim, zamolio je cvjećara za dopuštenje da pokupi sve «uvenulo» cvijeće. Zatim je nazvao pogrebni zavod i objasnio vlasniku da učenici njegovog razreda trebaju cvijeće zbog odlaska učiteljice.

To nije bilo jedino priznanje koje sam dobila. Dvije godine poslije svi su završili školovanje, a šest ih je dobilo stipendije za fakultet.

Dvadeset i osam godina poslije radim u vrlo dobroj školi u blizini one u kojoj sam započela svoju karijeru. Doznala sam da je Marko oženio svoju fakultetsku ljubav i da je uspješan poslovni čovjek. A sasvim slučajno, tri godine poslije, njegov je sin pohađao nastavu engleskog jezika za napredne učenike koju sam ja održavala.

Ponekad se nasmijem kada se prisjetim svog prvog dana u školi. Kada sam razmišljala ostaviti se toga i raditi nešto pametnije.

